

Korleis kan kyrkjelege miljø konkret og strategisk førebygga og tryggja dei ulike romma der barn og ungdom møter potensiell seksuell krenkar?

Oddfrid.Skorpe.Tennfjord@stolav.no

Turid.S.Lannem@mf.no

Kyrkjeleg fellesskap I

Anders Lundgren (svensk teolog og sosiolog, Ph.D.),

Felleskap handlar om to ting:

Synleggjering

Samhandling

Harald Hegstad (professor i systematisk teologi, MF)

Kyrkja er menneske samla i Jesu namn

Kyrkja er eit felleskap av menneske

Kyrkja er Kristi kropp

Kyrkjeleg felleskap II

Janet Eccles, studie frå Cumbria, UK

Returning with full commitment to all aspects of church life	Less committed returning
<i>Providing a decent, trustworthy substitute family.</i>	<i>Finding an alternative caring commitment</i>
<i>Providing a sense of stability and moral order</i>	<i>Looking for affirmation of the self</i>
<i>Providing support, healing and empowerment</i>	<i>Looking for company on a Sunday</i>
	<i>Supporting another but finding one's intellectual commitment elsewhere</i>

Kyrkjeleg fellesskap III

Anders Lundgren

- "stabil gemenskap" (Frikyrkja)

Tillit

(*Etisk* fellesskap)

Risiko: forvente for mykje av relasjonane (dersom ein ikkje skiljer mellom venskap/frändskap og tillit)

Tillit tar tid å skape

- "ledig gemenskap" (~ AUF)

"frändskap"

(*Estetisk* fellesskap)

Risiko: Travelt med å sluse folk inn i den aktive kjernen -> kjensle av tilhørsle uteblir og ein står att desillusjonert og bitter

Sårbarhetsfaktorar

- Kyrkjelydsfellesskap = kjenslefellesskap
Engasjement og emosjonar
Leiarar bør ha kontakt med eigne emosjonar
- Tillit og autoritet
- Mange kyrkjelege aktørar
Somme ivaretatt som arbeidstakarar, andre ikkje

Sårbar for kven?

Om den som krenkar

Heterogen gruppe:

- Vaksne
- Ungdom (oftast 15 – 19 år) som forgrip seg på anna ungdom
- Barn (oftast 12-14 år) som forgrip seg på yngre barn
- 1 av 8 barn som forgrip seg på andre barn er under 12 år
- Oftast ein gut eller mann

- Heterogene kreinkingar
- Samanlikna med vaksne overgripingar så har barn og ungdom mykje mindre gjentakingsrisiko (Finkelhor, Omrod og Chaffin, 2009)

Sårbarhetsfaktor - kjenslefellesskap

- Kjenslefellesskap meir enn interessefellesskap
Kjenslegrupper” snarare enn ”interessegrupper”
Kjenslemedvitne leiarar
Hjelp utanfrå naudsynt dersom so-sak

Sårbarhetsfaktor – autoritet og tillit

- Autoritet gir posisjon, noko som er naudsynt for å tilnærma seg nokon →
- Groomingteorien

Grooming - def

- Craven, Brown og Gilchrist, 2006

A process by which a person prepares a child, significant adults and the environment for the abuse of this child. Specific goals include gaining access to the child, gaining the child's compliance and maintaining the child's secrecy to avoid disclosure. This process serves to strengthen the offender's abusive pattern, as it may be used as a means of justifying or denying their actions.
(s.297)

Grooming – tilnærming og førebuing

- Utveljing av offer/ofre
  - Oppbygging av tillit
  - Etablere referansegruppe
  - Isolasjon/gjera vanleg nettverk overflødig
  - Rollebyte
  - Auka desentifisering av seksuell berøring
  - Auka grad av hemmeleghald
  - → nøye planlegging/tålmod
-
- Obs! Teori laga i etterpåklokskap og ut frå individperspektivet.

Sårbarhetsfaktor - autoritet og tillit

- Profesjonelles konfidensialitet. Informasjon blir ikke utveksla eller rapportert.
- Kultur involverer ikke politet. Skal ordna opp sjølv.
- Hierarkisk organisasjon. Presten/predikanten øvst. Utagbar.
- Den/dei utsette er frå ei marginalisert gruppe – lite truverdige.
- Organisasjonen/kyrkjelyden har godt rykte. Utagbar.
- Profesjonell og privat lojalitet krevs av tilsette og frivillige.
- Intern rapportering ender uansett hjå overgripar (og evt leiargruppa der vedkomande er med). Blir umogleg å rapportera.

Sårbarhetsfaktor – mange nivå

- Utdanninga – pensum (og praksis: førebiletleg)
- Leiarskapet – nasjonalt (Kyrkjerådet, NMS, NLM, Frikyrkja, Normisjon, Indremisjonen, KA og Presteforeningen, Kateketforeningen, Det norske diakonforbund, Norges kirkevergelag, etc.)
- Leiarskapet – regionalt (bispedømmene, regionkontora, krinssekretærer, etc.)
- Leiarskapet – lokalt (tilsette og tillitsvalde i sokneråd, bedehusstyra, eldsteråd, etc.)

- Sjekk eigen sårbarheit!

Å minska sårbarheit

- Minska tilliten?
- Minska autoriteten?
- Minska nivåa?

Iallfall:

- Skapa trygge rom

- Bjørgvin bispedømme:
- * Flørting mellom ledere og deltager er ikke ok.
- * Ikke fortell vitser som spiller på kropp og sex.
- * Ikke bruk vulgært språk når man har samtaler om sex og seksualitet.
- * Ved sjelesorg er hovedregelen at gutter snakker med mannlige ledere og jenter med kvinnelige ledere.
- * Sjelesorg skal skje i synlige rom, enten med åpne dører eller i fellesareal der man ikke blir forstyrret.
- * Spør alltid deltageren om at er greit at man legger hendene på ham/henne.
- * Én leder skal som en hovedregel ikke være alene med én deltager.
- * Sjelesorgsamtaler bør ikke foregå etter ro-signal.
- * En leder kan ikke legge opp til eller innlede et kjæresteforhold til en deltager.
- – Dokumentet er ment å være en ressurs for den lokale menighet. Det er såpass detaljert at det kan være en avtale som den enkelte leder signerer på, men menighetene står fritt til å gjøre lokale tilpasninger, sier Fure

Transparente rom er trygge rom

- Openberr eller upassande "foretrekker behandling" av barn/ungdom
- Mykje tid blir brukt åleine med barnet/ungdomen
- Mykje tid blir brukt åleine med barnet/ungdomen utanfor den eigentlege aktiviteten
- Gjentatt tid brukt i private sfærer saman med barnet/ungdomen
- Stadig køyra eleven frå og til aktiveter
- Blir vener med foreldra og stadig besøk til heimen
- Oppfører seg som at er barnet/ungdomen sin "medsamansvoren" (eng: confidante)
- Gir små gåver, kort, brev etc til barnet/ungdomen
- Upassande telefonsamtalar, chat, sms, epost, etc til barnet/ungdomen
- Er overinvolvert emosjonelt sett i barnet/ungdomen
- Flørtande åtferd eller upassande vitsar når er saman med barnet/ungdomen
- Andre elever mistenkjer, lagar vitsar eller andre referansar til relasjonen mellom den vaksne og barnet/ungdomen

(Knoll, 2010)

Transparente rom - ulike nivå ulike tiltak

- Standardisert tilsettingspraksis (Noreg: Kyrkjelova)
- Standardisert praksis når mistanke om overgrep
- Meldesentral?
- Jamnleg opplæring i førebyggjing av overgrep
- Jamnleg ”opptelling og evaluering” av slike saker og korleis ein handterer desse.
- Førebyggja negative konsekvenser når overgrep har skjedd

Oppsummering

- Gjer ein sårbarheitsanalyse av det nivået du høyrer til!
- Sørg for at det nivået du er på har den naudsynte kunnskapen for nivået ditt.
- Lag handlingsplan før de får ei sak i fanget.
- Søk hjelp utanfrå når saka er der.
- **Trygge rom er transparente rom**